

שליחותה של בת־שבע אלטהויז (המשך)

בעבודתה במפעל היתה בת־שבע ממונה על חטיבה של פועלים. מנהל המפעל הנפיק עבורה מסמכים רשמיים שבהם נאמר שהוא שולח אותה לרכוש חומרים עבור המפעל, ומינה עובד אחר שיפקח על החטיבה במשך זמן היעדרה. היא גילתה לו את מטרת נסיעתה, והוא השיב לה מיד שהוא שמע על האדם שבו מדובר, וכדי להציל אדם זה מוכן הוא אפילו ללכת בדרכים מסוכנות.

המנהל ביקש, כמוכן, שהכל יתבצע בדרגת הסודיות הגבוהה ביותר. דבר זה היה חשוב לכולם – הן למתעסקים בעניין, והן לאלו שלמענם עשו כל זאת.

כך דאגו אנשים אלו לכל מה שהיה דרוש כדי שיתאפשר להעבירנו למקום מגורים אחר לאחר שיסתיימו חמש שנות הגלות.

לשם כך הוכנו מסמכים רשמיים בחתימת "בתנו" (לאמיתו של דבר מעולם לא היתה לנו בת) – הלא היא רעייתו של רבין. היא חתמה כי היא מקבלת על עצמה לדאוג למקום מגורים עבור "ל. שניאורסון" ורעייתו, ולספק את צרכי המזון וההלבשה שלהם, מאחר שמדובר באנשים מבוגרים שמצבם אינו מאפשר להם לעבוד. כדי להשיג את האישורים לכל זאת מהמשרדים הגבוהים ביותר הקיימים – כדי שהמשרדים הזוטרים יותר לא יוכלו להפריע – שילמו אנשים זרים לחלוטין סכומי כסף גדולים עד לאין שיעור, ואכן כל האישורים הדרושים התקבלו.

כל מהלך קבלת האישורים היה מנוגד לחוקים, שעל־פיהם אנשים מהקטגוריה של בעלי היו צריכים לעבור הליכים ממושכים עד לשחרורם. רק באמצעות שוחד רב ניתן היה להשיג זאת.

כך הגיעה בת־שבע אלינו, מצוידת בכל מסמכי הזכויות הללו, במחשבה שתוכל לסיים את המלאכה בתוך מספר שבועות, ולחג הפסח ניסע מכאן כולנו יחד. אלא שבפועל הוברר שהמלאכה לא היתה כה קלה, והיא נמשכה למעלה משישה שבועות, והיתה כרוכה בקשיים רבים.

כל אזרח רגיל היה צריך להשיג אישור כדי לנסוע מעיר לעיר; וכשמדובר בגולה – אסור היה לו בתכלית לנסוע לעיר גדולה, והותר לו להתגורר רק בכפר. ובכן, היה עלינו להראות שאנו נוסעים לכפר סמוך לאלמא־אטא. "וחזר הדין" – לשם כך היינו זקוקים שוב לאלפי רובלים, "שאחינו" שלחו אלינו טלגרפית. ולאחר שהודיעו לנו במלים תקיפות שהדבר בלתי־אפשרי – הלך אליהם אחד ממכרינו, שילם "מנה יפה", והדבר נעשה "כשר"...

האיש שהעניק את האישור ביקש שניסע מכאן בהקדם האפשרי, כדי שהאישור – עם חותמת המשרד לאישורי נסיעה – לא ימצא בציאילי.

ההבטחה להנפקת המסמך התקבלה בערב פסח; אך לחתום עליו הם יכלו, מטעמיהם שלהם, רק בחול־המועד.

היו אלה ששה שבועות קשים מנשוא. בכל רגע היתה תלויה מעלינו אימת מוות בפועל ממש. ראיתי בבירור שבעלי לא יוכל להמשיך לחיות בתנאים שבהם חיינו במשך הזמן עד עתה. חסר לו החוסן הנפשי והפיזי, והוא היה שבור מאוד. המלאכה כולה הוטלה, איפוא, עלי ועל שְׁבַע; לבעלי, כך נראה, לא נותר עוד כוח לעשות דבר. היו רגעים שהתעוררו בו כוחות מן העבר, אבל נראה שהיה עליו לעשות מאמצים מרובים כדי להשתמש בהם.

בקזיל־ארדא דאג עבורנו קוליקוב למצה שמורה ולבשר לחג הפסח, ויומיים לפני החג נסעה לשם שְׁבַע והביאה את הכל לביתנו. וכך תגגנו את חג הפסח השלישי בחדר זה¹⁴⁵.

145) מסתבר שבין חג הפסח תש"א לחג הפסח תש"ב עברו רלו"צ והרבנית לדירה אחרת, כך שבדירה זו היה זה הפסח השלישי